

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția:
Piața Unirii No. 3.
Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile: 200 Lei
Particulari: 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

VALERIU TRAIAN FRENȚIU

DIN MILA LUI DUMNEZEU ȘI GRAȚIA SFÂNTULUI SCAUN APOSTOLIC AL ROMEI ARHIEPISCOP, ASISTENT AL TRONULUI PONTIFICIU, EPISCOP ROMÂN UNIT DE ORADEA, DOCTOR ÎN SF. TEOLOGIE, ȘCL.

Veneratului Cler și Iubiților Fii sufletești, Dar și Mântuire dela Domnul și Binecuvântarea Noastră. Arhiească!

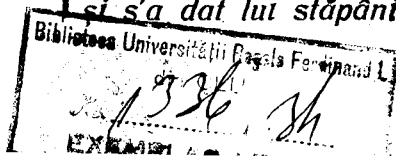
„Vie împărăția Ta, Jie voia Ta.” Mat. 6, 10.

Iubiți Frați și Fii! Din mila lui Dumnezeu, „făcătorul al tuturor celor văzute și creatorul al celor nevăzute, care zilele și nopțile, timpurile și anii i-a făcut prin puterea Sa” am încheiat un an și slăm în pragul unui an nou, pe care îl începem în ziua de azi cu nădejdea în Cel veșnic, înaintea căruia „o mie de ani sunt ca ziua de ieri, ce a trecut și ca o pază în noapte.” Anul ce-l începem este un an de deosebită însemnătate pentru întreg neamul creștinesc, întrucât este un an jubilar, împlinindu-se nouăsprezece veacuri de când Mântuitorul lumii, Isus Hristos, pe muntele Calvarului a îndeplinit opera mare a mântuirii, a împăcării omului cu Dumnezeu.

Iubiți Frați și Fii! Dacă în fiecare zi datorii suntem să ne aducem cu recunoștință aminte de nenumăratele binefaceri, pe cari zilnic le primim dela Părintele luminilor, dela care se pogoară toată darea cea bună și tot darul desăvârșit, cu cât mai mult se cuvine, ca acest an sfânt să-l începem cugetând la cea mai mare binefacere, ce a făcut-o Dumnezeu cu noi prin moartea Sa de pe lemnul Crucii. În aceeași vreme însă se cuvine să nu ne uităm nici de recunoștința, ce-i datorăm lui Hristos, care prin Crucea Sa din fii ai blăstămului ne-a făcut fii ai lui Dumnezeu, ne-a răscumpărat din robia păcatului, ne-a redeschis împărăția cerurilor. Hristos a murit pentru noi, ne-a răscumpărat, ne-a câștigat pentru sine și astfel a devenit stăpânul, împăratul nostru, căruia cu supunere și cu ascultare îi suntem datorii.

Impărat este Hristos? Da! El este împărat. Căci este de o ființă cu Tatăl, prin care toate s'au făcut și care este stăpânul lumii întregi și împăratul împărățiilor.

Impărat este Hristos? Da! El este împărat proclamat cu veacuri înainte de venirea Sa pe pământ din partea Spiritului Sfânt, „carele a grăit prin proroci.” Astfel profetul David îl prevestește ca pe un puternic împărat, a căruia stăpânire nu va avea sfârșit, căci este întemeiată pe dreptate. „Scaunul Tău Dumnezeule în veacul veacului, toiagul dreptății, toiagul împărăției Tale.” (Ps 44. 8.) „Răsări-va în zilele lui dreptatea și mulțimea păcii și va domni dela mare și până la mare și dela râuri până la marginile lumii și se vor închina lui toate împărățiile pământului și toate neamurile vor slugi lui.” (Ps. 71, 7—11). Ca pe un împărat nemuritor, a căruia împărăție nu va avea hotare nici în spațiu și nici în timp, ni-l arată profeții cei mari. Astfel Isaia, care luminat de Spiritul Sfânt atât de amănunțit și precis a văzut peste multe veacuri minunata taină a întrupării Fiului lui Dumnezeu, ne spune: „Prunc s'a născut nouă, a căruia stăpânire s'a făcut peste umărul lui și se chiamă numele lui inger de mare sfat, sfetnic minunat, Dumnezeu tare biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie și mare va fi stăpânirea lui și păcii lui nu va fi hotar, pe scaunul lui David și întru împărăția lui va șede.” (9, 6—7). Nu altcum profetește Ieremia prin al căruia rost Domnul vorbește zicând: „Și voi ridica lui David odraslă dreaptă și va împărăși împărat și va înțelege și va face judecată și dreptate pe pământ.” (23, 5). Iară Daniil profetul, care a prorocit vremea exactă a venirii Mântuitorului, ca pe un împărat ni-l arată pe Hristos zicând: „Văzut-am întru vederea nopții și iată cu nourii cerului ca un fiu omenesc venea și până la cel vechiu de zile a sosit și înaintea lui s'a adus și s'a dat lui stăpânire veșnică, care nu va

trece și împărăția lui nu se va strica." (7, 13—14). Dintre profeții cei mici să-l amintim numai pe *Zacharia* care din cuvânt în cuvânt a prevăzut intrarea sărbătorească în Ierusalim grăind: „*Bucură-te foarte, fata Sionului, iată împăratul tău vine la tine drept și mântuitor blând și călare pe asin.*" (9, 9).

Hristos este Împărat, căci apropiindu-se plinirea vremii luminosul arhangel *Gavriil*, solum binevestitor al Domnului, trimis la Preacurata din Nazaret, încredințarea lui Dumnezeu Tatăl împlinindu-o grăește: „*Și vei naște fiu și vei chema numele lui Ișus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema; și-i va da lui Domnul Dumnezeu scaunul lui David tătâne-său. Și va împărăși în casa lui Iacob în veci și împărăția lui nu va avea sfârșit.*" (Luca 1, 31 - 33).

Hristos este Împărat nu numai după cuvintele prorocilor, ale îngerului Domnului și nici numai după mărturisirea *Evangelistilor*, cari prin Sf. Ioan spun, că *Hristos „are peste haina sa și peste coapsa sa numele scris: împăratul împărășilor și domnul domnilor“*. (Apoc. 19, 16), ci de împărat se mărturisește și *El însuș*. Căci dânsul este acela, care vorbește prin David: „*iară eu sunt pus împărat peste Sion, muntele cel sfânt al lui, vestind porunca Domnului.*" (Ps. 2, 5). Apoi chiar cu gura proprie spune, că „*datu-mi-s'a mie toată puterea în cer și pe pământ*" (Mat. 28, 18), iară când a fost dus înaintea lui Pilat, ca să fie osândit la moarte întrebând fiind: „*au împărat ești tu?*" răspunde în modul cel mai hotărât, că „*tu zici, că împărat sunt eu.*" (Ioan 18, 37). Împărat a fost numit *Hristos* chiar și din partea celor, ce pe *Cruce* l-au răstignit scriindu-i deasupra capului „*Ișus Nazarineanul Împăratul Iidovilor.*"

Împărat este Hristos după mărturisirea tuturor acelor, cari aproape de două mii de ani i-se închină Lui ca Împăratului și Dumnezeului lor și când li-se cere chiar și viața și-o dau pentru *Hristos*, care asemenea și-a dat viața pentru ei. Împărat îl mărturisește pe *Hristos* ceata nenumăraților martiri, sihastri, fecioare, misionari, preoți și creștini, cari îl urmează pe El ascultându-i poruncile și împlinindu-i voința.

Împărat veșnic și nebiruit sunt siliți să-l mărturisească pe *Hristos* și *dușmanii Lui*, cari înzădar se aliază cu puterile întunericului, împărăția lui *Hristos* nu o pot nimici, ci ei toți asemenea lui *Iulian* apostatul sunt siliți să esclame: „*învins-ai, Galileanule!*" De Împărat l-a recunoscut pe El *Irod*, căci altfel nu ar fi

comis cea mai înfiorătoare crimă de a ucide patrusprezece mii de copii nevinovați numai ca să scape de *Hristos*, temându-și de El împărăția sa. De Împărat și încă de cel mai puternic Împărat îl recunosc pe *Hristos* și dușmanii Lui din zilele noastre, cari în contra Lui pornit-au cu așa ură diavolească, asemenea căreia față de nici o putere pământească nu nutresc.

Împărat este Hristos, căci „*în numele lui Ișus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești, și al celor de desupt și toată limba să mărturisească, că Domn este Ișus Hristos întru mărirea lui Dumnezeu Tatăl.*" (Fil. 2, 10—11).

Iubiți Frați și Fii! *Ișus Hristos* prin moartea sa de pe lemnul Crucii pe toți, ceice întru *Hristos* ne-am botezat, făcutu-ne-a cetățeni ai împărăției Sale, care, precum însuși mărturisește „*nu este din lumea aceasta*", nu este împărăție pământească, mărginită la un îngust petec al pământului, sau la o scurtă durată de vreme, ci este o împărăție spirituală, a sufletelor nemuritoare, este o împărăție, care precum zilnic o mărturisim și noi în simbolul credinței „*nu va avea capăt.*" *Ișus Hristos* însuși ne-a învățat, ca în rugăciunea noastră de toate zilele să cerem dela Domnul, ca „*să vină împărăția Ta,*" împărăția lui *Hristos*. Dar această împărăție a lui *Hristos* numai atunci vine, sau mai bine zis, numai atunci intrăm noi în împărăția lui *Hristos*, dacă îi împlinim voia Lui, dacă voința noastră o supunem voinței sfinte a Domnului. „*Fie voia Ta, precum în cer așa și pe pământ!*" Atunci suntem adevărați supuși ai lui *Hristos* Împăratul, când ascultăm de Dânsul.

Iubiți Frați și Fii! În acest an sfânt, pe care îl începem cu ziua de azi deșteptând adevărată părere de rău pentru păcatele noastre pentru cari încă a trebuit să sufere *Hristos* pe *Cruce* și pentru cari încă zilnic se jertfește în jertfa Sfintei Liturghii, să ne silim să-i împlinim întru toate voința Lui, să ne păstrăm sufletul totdeauna curat, să ne împărtășim zilnic cu *Hristos*, care, Împărat fiind, tron permanent dorește să aibă în sufletele noastre. Pe *Hristos* să-l recunoaștem de Împărat al nostru, nu asemenea *Iidovilor* punându-i coroană de spini pe cap și sceptru de trestie în mână și înălțându-l pe tronul Crucii, ci urmând poruncile lui, iubind pe Dumnezeu din tot sufletul nostru și pe aproapele nostru ca și pe noi înșine. Să facem să vină împărăția lui Dumnezeu în cât de multe suflete înstreinate de *Hristos*, lucrând în cadrele *AGKU* lui și a *Reuniunilor noastre de pietate*, ca și alții, toți,

să-l cunoască și să-l iubească pe Hristos și Lui singur să-i slujească. În acest an sfânt, în care facem comemorarea alor 1900 ani dela moartea, învierea și înălțarea la cer a Mântuitorului și dela întemeierea împărăției lui Dumnezeu, a sfintei lui Hristos Biserici, *toți să ne facem, asemenea lui Ioan Botezătorul, propovăduitorii împărăției lui Hristos prin cuvintele, dar' mai ales prin faptele noastre demne de numele, ce-l purtăm numindu-ne creștini, adevărații urmașii și supușii lui Hristos, cetățeni ai împărăției Lui.* „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând ei faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru cel ceresc.” (Mat. 5, 16). De anul acesta jubilar al jertfei de pe Calvar, fiecare creștin să își propună tare, că de aci înainte, dacă nu zilnic, cel puțin în zilele de duminică și sărbători, când chiar sub sarcina păcatului de moarte obligat este, va asculta sf. Liturghie, așa cum se cuvine, adevărat dela început și până la sfârșit.

La începutul acestui an sfânt, pe toți va

îndemnăm cu cuvintele, cu cari începem rugăciunile noastre în fiecare zi: „*Veniți să ne închinăm și să cădem la Împăratul nostru Dumnezeu. Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos Împăratul nostru Dumnezeu. Veniți să ne închinăm și să cădem la însuș Hristos Împăratul și Dumnezeul nostru*” și cerem dela Hristos: „*ca un iubitor de oameni să ne îndreptească pe toți cei ce am început anul, ca să-l și săvârșim Lui spre plăcere.*”

În nădejdea, că acest an va fi pentru noi toți un an bogat în fapte bune, izvorite din adevărată dragoste față de Dumnezeu și de aproapele, *Vă dorim tuturor din tot sufletul nostru „an nou fericit” și Vă împărtășim Binecuvântarea Noastră Arhierescă.*

„*Iar' Împăratului vecilor, celui nemuritor, celui nevăzut, singurului Dumnezeu, cinste și mărire în vecii vecilor. Amin.*” (I. Tim. 1, 17).

Dat din reședința Noastră episcopescă din Oradea, la începutul anului Domnului-1933, al Episcopatului Nostru al XXI-lea.

EPISCOP VALERIU TRAIAN.

PARTEA NEOFICIALĂ

O întrebare de Anul-Nou.

Se pare că nici când, în cursul anului liturgic, n'avem mai mult impresia că suntem călători, în această vale a plângerilor, ca de Anul-Nou. Având 365 de zile ale anului trecut la răboj și văzând că, de acum, începe altul, fără să știm cât de lung, dar cu sfârșit sigur și pentru noi, ne simțim așa de stîngheriți. Înapoi întunec, înainte întunec. La mijloc, pâlpăe, între atâtea furtuni și primejdii, candela vieții noastre care, odată, se va stinge și ea. Și atunci? Atunci convingerea că suntem călători, spre un mal necunoscut, se adâncește — sau cel puțin ar trebui să se adâncească — tot mai mult în noi și să ne determine să stăm totdeauna gata, ca pentru o mare răfuială, cu rostul călătoriei noastre.

Se întâmplă, însă, de atâtea ori, ca drumeții să rătăcească; uneori din neștiință, alteori din amăgire. Cine nu cunoaște mirajul câmpiilor întinse, numit de poporul nostru de pe Bărăgan, în graiul lui expresiv, apa morșilor? Răstrângându-se de-asupra straturilor de nisip înfierbântat, razele soarelui arată raze de viață și de verdeață, grădini și livezi înflorite, izvoare cristaline, pâraie lin murmurătoare unde nu sunt: deasupra regiunilor celor mai sterpe și mai uscate. Vai de călătorul, care se lasă amăgit de asemenea vedenii! În loc de pâraie și izvoare răcoritoare, el dă de straturi înfierbântate de nisip; în loc de livezi și de grădini umbroase, de arșiță, de pară și de foc; în loc de viață, de moarte.

Așa se întâmplă, de multe ori, și în viața noastră sufletească. Puterea iluziei e aproape aceeași, atât pe un tărâm, cât și pe celălalt; cu deosebirea, însă, că, pe când mirajul câmpiilor întinse se proiectează

sus, în văzduh, al judecăților noastre greșite se referă, aproape întotdeauna, la rostul și valoarea celor de pe pământ, la lumea aceasta trecătoare.

În asemenea condiții, vai de călătorul fără busolă sigură, vai de cel ce nu are un îndreptar imper-turbabil!

Și cine poate să fie îndreptătorul vieții noastre decât cel ce singur a putut spune despre sine: *Eu sunt calea, adevărul și viața; Cine vine la mine, nu va greși; Cerul și pământul vor trece dar cuvintele mele nu vor trece?!*

Mai cu seamă simțim nevoia lui Isus Christos, nemuritorul împărat al veacurilor, în necaz și în suferințe. Și astăzi cine nu se plînge de acestea?

De aceea, ca o lectură înălțătoare de suflet, lăsăm să urmeze următoarea pagină scrisă de celebrul Silvio Pellico în temnița S. Margherita din Milano, la 13 Octomvrie 1820: »Să te trezești în noaptea dintâi, în temniță, e ceva grozav! E cu puțință (îmi zisei aducându-mi aminte unde am fost). E cu puțință! Eu aici? Și nu visez? Așa dar, ieri m'au arestat? Ieri mi-au făcut acel lung interogator, care va trebui să se continue mâine și cine știe până când? Aseară, înainte de a adormi, am plâns atâtea, gândindu-mă la părinții mei! — Odihna, tăcerea desăvârșită, somnul scurt ce a restaurat puterile mele sufletești păreau că au însutit în mine puțința durerii. În lipsa totală de distracții, mahnirea tuturor iubirilor mei, și mai cu seamă a tatălui și a mamei mele, când vor auzi de arestarea mea, mi se înfățișa în inchipuire cu o putere de necrezut. — În aceste clipe, îmi ziceam, ei dorm liniștiți sau veghiază gândind poate cu drag la mine, fără să

aibă habar de locul unde sunt eu. O fericirii, dacă Dumnezeu i-ar lua din lume, înainte de ce ar ajunge la Torino știrea nenorocirii mele! Cine le va da puterea să îndure această lovitură? — Un glas lăuntric părea că-mi răspunde: — Cel ce este chemat, iubit și simțit de toți cei nenorociți! Cel ce dă unei mame tăriă de a-și urma Fiul pe Golgota și de a sta sub crucea lui! Prietenul celor nefericiți, reazămul celor muritori! — Aceasta a fost cea dintâi clipă, când a biruit religia în inima mea; și această binefacere o datoresc dragostei filiale. — Înainte de aceasta fără să fi fost vrăjmaș religiei, o urmam puțin și rău. Obiecțiile vulgare, cu care e combătută de obicei, nu mi se păreau mare lucru, totuși mii de îndoieli sofisticate îmi slăbiau credința. Încă de multă vreme aceste îndoieli nu mai priveau existența lui Dumnezeu și-mi revenia (credința) spunând că, dacă există Dumnezeu, o urmare necesară a dreptății sale este o altă viață pentru omul care a pățimit într-o lume atât de nedreaptă; de aici suprema cuminenție de a dori bunurile celeilalte vieți; de aici cultul dragostei de Dumnezeu și de aproapele, veșnicul dor de a se înobila prin jertfe generoase. Încă de multă vreme venia să-mi spună din nou toate acestea și adăoga: Ce altceva e creștinismul dacă nu această veșnică dorință de nobilitare? Și se minuna cum, după o manifestare așa de curată, așa de filosofică, așa de inatacabilă a esenței creștinismului, a venit o epocă în care filosofia îndrăsnia să spună: De aici înainte eu îi voiu ținea locul. — Și în ce chip îi vei ținea locul? Propovăduind vițliul? Nu, de bună seamă. Propovăduind virtutea? Ei bine, va fi dragostea de Dumnezeu și de aproapele, va fi tocmai ceace propovăduiește creștinismul.

În ciuda celor ce simțiam de mulți ani, amânam încheierea: fii, deci, consecvent! fii creștin! nu te mai scandaliza de abuzuri! nu mai răstălmăci unele puncte anevoioase ale învățătorei Bisericii, dupăce punctul principal e acesta și e foarte limpede: iubesc pe Dumnezeu și pe aproapele. — În închisoare mă hotării în cele din urmă să trag o astfel de încheiere și o trăsai. Stătui câțva timp la îndoială gândindu-mă că, dacă cineva, găsindu-mă mai religios decât înainte, s'ar crede în drept a mă socoti fățarnic și înjosit de nenorocire. Dar simțind că eu nu eram nici fățarnic, nici înjosit, mă mândriam că nu țin de loc socoteală de ocările posibile, nemeritate și hotării să fiu și să mă declar de acum înainte creștin. — Rămăsei statornic în această hotărâre mai târziu, dar începui a o cântări și a mi-o însuși în acea noapte dintâi de temniță. De către ziua turburarea mi se potolise și eu m'm minunat. Mă gândiam din nou la părinți și la toți cei dragi și nu mai desnădăjduiam de puterea lor sufletească; amintirea simțemintelor virtuozose, pe care li le cunoșteam de altă dată, mă mângăia. — De unde mai înainte atâta turburare în mine, gândindu-mă la a lor, iar acuma atâta încredere în înălțimea curajului lor? Era această fericită schimbare o minune? Era o urmare firească a credinței mele reinviațe în Dumnezeu? Dar ce are a face, dacă numim minuni sau nu adevăratele binefaceri sublime ale religiei?« (S. Pellico, Le mie prigioni).

De plâns, și astăzi se plâng mulți de necazuri și de suferințe. Dar câți le îndură cu atâta seninătate și idealism creștinesc, ca acest scriitor italian?

Îată o întrebare, pentru conștiința fiecăruia, de Anul—Nou!

P. Ioan Georgescu.

Societatea de cântări „Unirea“ din Oradea.

Încă de 10 ani în Oradea există un cor mixt cu orhestră, ce cântă sub conducerea profesorului Francisc Hubic la Catedrala Română Greco-Catolică. Acest cor este bine cunoscut nu numai pe teritoriul Diecezei Greco-Catolice de Oradea, ci în toată România. El este singurul cor bisericesc de rit oriental cu orhestră în țara noastră.

Profesorul Francisc Hubic a organizat acest cor și i-a făcut compoziții pe baza psalhieriei și notelor gregoriane. Ariile orientale pătrunzătoare ale acestor compoziții se combină în mod armonios cu acele ale cântărilor clasice latine din Biserica Romei cea catolică.

Poporul român până acum nu are o muzică clasică bisericască. Tot ce este s'a făcut în pripă și este numai o încercare. Melodiile de până azi, chiar și cele opt glasuri, în biserică sunt cântate în fel și fel de chip. Tot ce avem cântec bisericesc este slav, bulgar și prea puțin grec. România întregită, care cuprinde între hotarele sale, pe fiii orientalizați ai Romei, trebuie să-și facă muzică bisericască națională românească: o muzică clasică și vrednică de cultura veacului în care trăim. La aceasta vom ajunge prin compoziții noi bisericști, cari să redea sentimentele religioase muzicale ale sufletului românesc. Vocea trebuie să armonizeze cu sunetele instrumentelor muzicale cu corzi și vânt și mai ales cu armonia dulce de orgă, înălțându-se astfel sus spre ceruri.

Noi Români din Dacia Traiană nu suntem Iidovi să plângem asupra ruinilor Ierusalimului, nu trebuie să ne tânguim la râul Vavilonului, nu trebuie să visăm de Nirvana pe malul Gangelui; noi Români Greco-Catolici suntem fiii Bisericii Catolice. Părintele nostru spiritual este Papa dela Roma: Biserica noastră cu rit oriental-bizantin trebuie să fie organizată în spiritul catolic ca și cea din Roma. După spiritul acestei Bisericii trebuie să trăim și să murim. Nici nu poate fi Român adevărat acela, care nu are fericirea de a recunoaște pe Papa de conducător suprem al Geniului nemuritor latin și creștin catolic, a cărui ramură viguroasă este și poporul român alături de Italieni, Franzezi, Spanioli, Belgieni, etc.

În Biserica guvernată de Papa dela Roma, cântările bisericști, mai ales la sărbători, sunt acompanyate de muzică și orgă. Astfel muzica bisericască îl face pe omul muritor să uite mizeriile vieții pământești în această „vallis lacrymarum“. În biserică Greco-Catolică trebuie introdusă muzica sacră chiar așa ca și în cea latină. Noi avem dela Bizanț numai ceremoniile orientale, dar spiritul este cel catolic. Enoriașii Bisericii noastre trebuie să afle hrană sufletească la serviciile divine. Sentimentele lor religioase trebuie să fie ridicate pe aripile cântărilor ingerești ce ne face a auzi muzica sacră și mai ales orga.

În vederea acestui scop enoriașii sfintei Bisericii Catedrale Române Greco-Catolice din Oradea, începând cu 1 Ianuarie 1933 organizează o societate pe baza următoarelor:

STATUTELE

Societății de Cântări „Unirea“ din Oradea.

§ 1.

Titlul Societății.

Societatea de cântări: „Unirea“.

Sediul: Oradea, Episcopia Română Greco-Catolică.

§ 2.

Scopul Societății.

Scopul societății este cultivarea și promovarea cântului bisericesc și a celui profan, precum și prevederea corului catedralei gr. cat. din Oradea cu instrumente muzicale de corzi și vânt și construirea de orgă modernă cu mai multe zeci de registre.

In acest scop servesc:

- Școala de educație muzicală,
- Repetițiile corale săptămânale,
- Concerte și serate muzicale,
- Prestările oficiale ale corului la serviciile divine dela Catedrala Unită din Oradea și alte biserici.
- Cotizațiile membrilor.

§ 3.

Insigniile.

- Steagul în culorile naționale românești decorat cu armoariile episcopiei gr. cat. de Oradea,
- Insigniile de corist: crucea combinată cu cheia de sol în câmp albastru,
- Sigilul: Societatea de cântări „Unirea” Oradea.

§ 4.

Membrii societății.

- Onorari, taxa după plac,
- Fundatori taxa anuală 60 lei,
- Ajutători, taxa anuală 120 lei,
- Activi, participanți în cor.

§ 5.

Drepturile membrilor.

- A participa la toate adunările, manifestațiile societății, având dreptul de vot personal,
- A putea fi ales în comitetul de conducere.

§ 6.

Datorințele membrilor.

- Să-și plătească cotizațiile anuale conform § 4
- Membrii activi se obligă la participarea promptă la repetiție și toate prestațiile corului.

§ 7.

Incetarea drepturilor și datorințelor.

- Prin moarte.
- Prin excludere, ceea ce se poate face numai prin adunarea generală.

§ 8.

Administrarea societății.

Afacerile societății se vor executa prin

- adunarea generală,
- Comitet,
- Corpul Funcționarilor

§ 9.

Adunarea generală.

Adunarea generală se ține odată pe an în Dumineca Mironositelor. Ea va fi convocată de președinte în Dumineca Floriilor prin convocator afișat pe poarta catedralei.

În caz de nevoie se convoacă adunarea generală extraordinară cu 15 zile înainte de termen.

Se cere prezența a $\frac{1}{4}$ din totalitatea membrilor de toate categoriile. Dacă s'au întrunit numărul membrilor ceruți se va face o nouă ședință în cea dintâi Duminecă, cu care ocaziune va putea decide valabil, fără considerare la numărul celor prezenți. Pentru această ultimă adunare nu se publică convocare.

§ 10.

Lucrările Adunării Generale.

Adunarea generală face următoarele lucrări:

- Alege Comitetul societății cu excepțiunea dirigintelui și asistentului ecleziastic, cari din oficiu sunt numiți de episcopul diecezan
- Examinează socotelile și toată activitatea comitetului și dă descărcare de gestiuni,
- Stabilește bugetul anual,
- Modifică statutele la caz de nevoie,
- Decide în cauzele apelate
- Alege prezident onorific și membri de onoare,
- Decide asupra eventualei desființări a societății.

§ 11.

Comitetul Societății. Delegația.

Comitetul societății se compune din:

- Președinte,
- Vicepreședinte,
- Secretar general,
- Dirigintele corului,
- Asistentul ecleziastic,
- Casier,
- Controlor,
- Bibliotecar, arhivar, ajutor secretar,
- Fiscul.

Comitetul se alege pe 3 ani. El lucrează pentru promovarea efectivă a tuturor intereselor societății.

Din comitet: Președintele, secretarul general, dirigintele corului formează Delegația Permanentă, care conduce efectiv toate lucrările extraurgente, având răspundere față de Comitet, care se va întruni cel puțin de două ori pe an, în Dumineca întâie din luna Martie și Octombrie.

§ 12.

Însărcinările funcționarilor.

Toate însărcinările funcționarilor vor fi conforme cu oficialul lor și în cazuri excepționale vor primi informațiuni și îndrumări dela președinte.

I. Președintele are toate puterile de organizare, conducere și directivă a funcționarilor societății.

Locțiitorul președintelui este vicepreședintele, iar în absența amândurora și în caz urgent secretarul general are atribuțiile președintelui

II. Locul secretarului general în caz de necesitate este ținut de bibliotecar sau ajutor de secretar. Secretarul general conduce biroul și semnează împreună cu președintele toate actele.

III. Casierul face încasările și banii adunați îi depune la Banca diecezană „Unirea” cu libel. Toate cheltuielile se vor plăti la hotărârea președintelui ori a dirigintelui.

IV. Controlorul verifică pe casier.

V. Arhivarul păstrează în bună ordine inventarul societății.

VI. Asistentul ecleziastic este numit de episcop și poartă grija morală a societății și raportează direct episcopului.

VII. Fiscul dă opinie juridică și poartă procesele societății.

§ 13.

Veniturile și averea societății.

Averea societății o formează:

- Capitalul încurs din cotizații,
- Donațiunile benevole,
- Întreg inventarul,
- Beneficiile obținute din concerte etc.

§ 14.

Divergențe.

Divergențele și neînțelegerile dintre membrii societății, le rezolvă:

- În forul întâiu Președintele,
- În forul II. Adunarea generală,
- În forul III. Episcopul Diecezan.

§ 15.

Dispoziții finale.

La caz de dizolvare a societății, toată averea trece asupra Episcopiei gr. cat. de Oradea

Prezentele statute s'au înaintat pentru aprobare la episcopia gr. cat. de Oradea și după aprobare intră în vigoare cu prilejul adunării de constituire.

Dat în Oradea, la 20 Septembrie 1932.

Prezidenți provizorii:

Dr. Gelu Egri, Dr. Savu Maria.

Secretar general provizoriu:

Prof. Petre Dejeu.

Dirigintele corului:

Prof. F. Hubic.

Nr. 3423—1932.

Aprobăm:

Oradea, la 3 Noembrie 1932.

Episcop Valeriu Traian.

Publicând cele de sus, întâiul nostru gând se îndreaptă spre Excelența Sa I. P. S. Episcop Dr. Valeriu Traian Frențiu, care ne-a făcut posibilă organizarea

acestei societăți de cântări, ce deschide o epocă nouă în istoria muzicală a Bisericii Românilor. Adânc emoționați îi mulțumim generosului nostru episcop diecezan pentru sacrificiul adus cu susținerea corului catedralei până azi. Incepând dela Anul-Nou 1933 enoriașii Bisericii Catedrale Greco-Catolice și cu toți fruntașii credincioșilor din largă Dieceză Greco-Catolică de Oradea, organizați pe baza acestor statute, vom aduna fondurile necesare, prin cari să putem realiza scopurile din statute.

Acest cor va fi al diecezei noastre, el va fi al tuturor bisericilor din această frumoasă eparhie, care se poate lăuda cu multe instituțiuni culturale. Acest cor va deschide posibilitate compozitorilor Greco-Catolici pentru a produce opere clasice orientale. El va da puijă de perfecționare cântăreșilor, cari vor să-și cultive vocea. El va crea „Imn papal” după arii românești, Doxologie ca și cea Ambroziană la Iolani, Axion și Cheruvic, Liturghii pentru voce, orchestră și orgă etc. . . .

În acest fel, muzica sacră va face minuni în mijlocul Românilor. Grupați cu toți în jurul episcopului nostru, să ridicăm sus steagul acestei idei, pe care o vom realiza pentru gloria neamului românesc, organizat în Biserica Creștină Greco-Catolică.

P. Dejeu.

Frontul unic de rugăciunea.

Români, descendenți ai Romei, urmași ai bravilor coloniști romani din Dacia Traiană, ajunși, din mila Marelui și a Puternicului Dumnezeu și'n urma străduințelor de veacuri a moșilor și strămoșilor noștri, să vedem împlinirea visului nostru milenar, ne sbatem și ne lovim de hărțuierile fraților de acelaș sânge cu noi, dar de altă lege, și singurul nostru păcat e că suntem: *sanguine et fide Romani*.

Cu tot trecutul nostru măreț am fost invitați și provocați imediat, după înfăptuirea României-Mari, ca să ne lăpădam de religia noastră romană, să renegăm trecutul bisericii noastre, salvatoarea conștiinței naționale și pepiniera bravilor și ilustrilor bărbați ai Românilor ardelenesc. Tot trecutul ne-a fost tăgăduit, iar credința noastră romană a fost acoperită de bârfelile și huiduerile unor îngrați, înconștienți și ignoranți.

Până astăzi, se pare că zadarnic am arătat și dovedit până la evidență, că singura lege salvatoare pentru neamul nostru românesc este religia romană, legea noastră strămoșească, legea Bisericii zidită pe Apostolul Petru. Până acum, pare că zadarnic am încercat să-i luminăm și să le arătăm că Christos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul Lumii, l-a pus pe Petru de căpetenie apostolilor și că Christos și-a zidit biserica pe Petru, căci Isus numai lui Petru i-a spus aceste cuvinte clare și lămurite, cari nu sufer nici o altă interpretare: „Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi biserica mea și porțile iadului nu o vor birui pe ea”. „Și fie-ți voiu da cheile împărăției cerurilor și orice vei lega pe pământ, va fi legat și

în ceruri și orice vei deslega pe pământ va fi deslegat și în cer. (Mateiu 16, 18 și 19). Tot lui Simon Petru i-a mai spus: „Simoane al lui Iona, iubești-mă mai mult decât aceștia?” „Zis-a lui: „așa e Doamne tu știi, că te iubesc”. „Zis-a lui: „poște mieluseții mei”. (Ioan 21, 15). „Zis-a lui iarăși a două oară: „Simoane al lui Iona, iubești-mă? Răspuns-a lui: „Așa e Doamne, tu știi că te iubesc”. Zis-a lui: „Paște oile mele” (Ioan 21, 16). „Zis-a lui a treia oară: „Simoane al lui Iona iubești-mă? Și s'a întristat Petru pentru că i-a zis lui a treia oară: „iubești-mă?” și a zis lui: Doamne, tu toate le știi, tu știi că te iubesc”, Zis-a lui Isus: poște oile mele”. (Ioan 21, 17). Și de-atunci, până'n zilele noastre Petru, prin urmașii săi, Papii Romei veghează necontenit asupra Bisericii lu Christos.

Și totuși nu e zadarnic. Cuvântul lui Christos Dumnezeu în cele din urmă nu poate să nu fie ascultat și luat în seamă, căci Sfinții părinți și toate cărțile rituale răsăritene fac mărturie despre acest mare și sfânt adevăr. Dogma primatului lui Petru se evidențiază mai mult decât toate celelalte dogme în cărțile sfinte și'n scriptura legii noi, chiar istoria profană grăiește de verhovnicia lui Petru și de-a urmașilor lui.

În toate cărțile de ritual ortodox se găsesc mărturisiri împotriva neascultării de Petru și de urmașii săi, papii dela Roma. Până în veacul acesta ocârmuirea ortodoxă neunită, nu îndrăsnea să modifice textele. Dela o vreme însă văzând succesul cu care pot fi zdrobiți prin propriile lor cărți, au crezut că le este îngăduit a încerca, în timpurile mai noi, schimbarea textului autentic. Comisiunile pentru revizuirea și corectarea cărților bisericești din România, își fac un sport din curățirea cărților. Așa în molitfelnicele mai noi frumoasa molitvă de deslegare pentru morți, care desleagă păcatele răposatului prin puterea de a lega și deslega »ce ai dat-o Verhovnicului tău Petru« a devenit »puterea pe care a-i dat-o sfinților tăi apostoli și ucenici«. Ucenicii, de sigur, nu au primit nici un dar, dela Mântuitorul. Ei au murit unii mireni, alții diaconi, ca Sf. Arhidiacon Ștefan. Ei au trecut într'o lume mai bună, fără a fi exercitat pe pământ puterea de a lega și deslega ceva; totuși clerul Bisericii Autocefale credea că desleagă, constituindu-se urmași ai acelor ce nu au avut puterea deslegării.¹⁾

Ce le pasă agenților dihoniei și ai neunirei de scriptură și de cărțile rituale?! Ei neavând în sine nimic roman, uresc catolicismul, religia popoarelor latine și cată și'ncearcă, prin toate mijloacele, să ascundă adevărul astupându-l sub obrocul pravoslaviei, ca nu cumva vr'o rază de lumină să lumineze mintea să încâlzească inima fiilor Săi, și ca nu cumva, văzând lumină, să dezerteze din întunericul ei.

Zadarnică sforțare. Bisericile Răsăritului trebuie să revină la unitatea credinței. Christos a înființat una

¹⁾ M. Teodorian-Carada: Papa, București, 1917, p. 29.

singură biserică; chiar și înainte de patimele sale s'a rugat Părintelui ceresc pentru această unitate de credință: „Iară, nu mă rog numai pentru aceștia, ci și pentru cei ce vor crede prin cuvântul lor întru mine, ca toți să fie una, precum tu Părinte, ești întru mine și eu întru tine, ca și ei întru noi una una să fie, ca lumea să creadă că tu m'ai trimis.“ (Ioan 17, 20 și 21).

Aceasta a fost marea și unica dorință a lui Christos; acesta a fost testamentul lui Christos Dumnezeu, aceasta este porunca lui Christos Mântuitorul, și deci împărțirea creștinilor, lăpădarea și nesupunerea lor Vicarului lui Cristos nu este după placul și dorința lui Isus; la din contra este chiar împotriva voinții lui. Christos dorește și poruncește ca toți oamenii să se închine în Biserica Lui, iar Biserica lui Christos, una cea catolică, este zidită pe Petru și pe urmașii săi Papii Romei, urmașii lui Petru în verhovnicie. Cine nu este cu Petru, acela nu este cu Christos. Dintre popoarele Răsăritului, noi Românii, ca popor latin, avem primordiala datorie de-a reface unitatea Bisericii lui Christos, biserică din care fac parte toți lașinii. Tot binele ce s'a revărsat asupra neamului nostru, s'a revărsat în urma contactului nostru cu catolicismul. Dar pentruca să reușim, trebuie să cerem mila și ajutorul celui de sus.

În primul rând se impune Românilor cari auvra fericirea de-a se naște în Biserica lui Christos, o datorie elementară impusă de porunca divină și de dragostea de neam și patrie, ca să-și îndrepte rugăciunile spre Părintele nostru ceresc, să ceară mila celui prea înalt, ca să reverse darul întoarcerii peste inimile împetrite, pentru ca să cunoască și să vadă calea adevărului și mântuirii, pentru slava creștinismului și pentru pacea și fericirea Țării Românești. Glasul inimii lor, va afla ascultare la Domnul, căci Mântuitorul Christos ne-a spus: „Amin, amin, zic vouă, orice veți cere dela Tatăl întru numele meu da-va vouă“. (Ioan 16, 23.)

Și pentru ca Domnul Dumnezeu părinților noștri să asculte cererea noastră, și ca să îplinească dorința creștinilor de bine, și să nu mai fie hulă și vrășmășie între frați, să fie pace și bună înțelegere între fiii României, și pentru neamul nostru românesc, căruia Provedința Divină i-a hărăzit un rol special în concertul popoarelor Răsăritului, să se încadreze, spre fericirea și mărirea națiunii noastre, în legături sufletești, și'n ale credinței, cu latinitatea, păzitoarea și susținătoarea adevăratei culturi și civilizații. În acest scop, datori suntem, ca să cerem, prin rugăciunile noastre, mijlocirea Preasfintei Fecioare Maria, atât de mult iubită și slăvită de bunul nostru popor, ca să mijlocească dela Bunul și Induratul Dumnezeu acest mare har, pentru întoarcerea bisericilor despărțite, și'ndeosebi a celei românești la unitatea credinței.

Toți acei cari sunt încălzii și pătrunși de acest mare și sfânt ideal să reciteze zilnic următoarea ru-

găciune a *frontului unic de rugăciune* — înființat de curând în Țara Românească, din inițiativa unui mare și distins fiu al națiunii române — către Neprihănită Fecioară, Maica Domnului, pentru refacerea unității Bisericii lui Hristos:

»Fecioară Neprihănită, Tu care printr'un privilegiu unic de har fuseși păstrată neatinsă de păcatul strămoșesc, privește cu îndurare spre frații noștri despărțiți cari sunt și ei copiii tăi și chiamă-i îndărăt la centrul unității. Deși înstrăinați, ei au păstrat către tine, o mamă, evlavia cea mai plină de iubire, Tu darnică precum ești, răspătește-i dobândindu-le convertirea.

Invingătoare a șarpelui infernal încă dela începutul existenței Tale, reînnoește acum când nevoia mai mult ne încolțește vechile Tale biruinți. Dacă frații noștri nenorociți zac azi despărțiți de Părintele obștesc, este opera inamicului. Deaceea Tu, dă-i pe față cursele, dezarmează-i cetele, pentru ca ei să vadă în sfârșit că nu este cu puțință mântuirea în afară de unirea cu Urmașul Sfântului Petru.

Tu care în plinătatea darurilor ai preaslăvit încă dela început puterea Lui, care a făcut în Tine minunății atât de mari, preaslăvește pe fiul Tău, aducând oițele rătăcite înapoi la singura Turmă a Lui, sub ocărmuirea Păstorului obștesc care îi ține locul pe pământ, și fie, o Fecioară, gloria Ta de a fi nimicit toate rătăcirile din lume, precum și de a fi stins toate desbinările și readus lumei pace«.1)

Rugăm pe Sfânta Fecioară să binecuvinteze această nouă armată pentru triumful Adevărului și al Binelui, să cheme pe cât mai mulți cari să se înroleze în rândurile ei și pe cât mai plini de zel ca să repete mereu Rugăciunea întregului bloc, pentruca astfel izbânda să fie cât mai grabnică și odată ceata tuturor creștinilor strâns unită într'o singură tabără, să înceapă numai decât cu un avânt irezistibil înfrângerea rezistenței inerte a creștinismului străin de Dumnezeu«.2)

Basarab Moldoveanu

CRONICI

— **Misiuni populare.** 1. În luna lui Octombrie trecut, de la 22—26, spre marea mângăiere și însuflețire a credincioșilor, s'au ținut sfintele Misiuni în satul Cheniz, Protopopiatul Valea lui Mihai. Au ajutat la mărturisiri, pe lângă Parohul local, Rev-ssimul Domn Protopop Buzila și parohul din Șilindru. S'au cuminecat 671 de persoane.

2. Dela 4—8 Noembrie s'au ținut Misiuni în satul Cehei, Protopopiatul Șimleului. Aci s'au adunat mulți credincioși și din împrejurimi. Astfel am venit în procesiune din Jurtelic, sub conducerea Rev-ssimu.

1) I. Froilo: Frontul unic de rugăciune, Iași, 1930, p. 21.

2) Idem, p. 19.

lui Paroh, Protopop Onor. Ioan Talaș; au venit deasemenea mulți credincioși, doritori de împărtășirea celor sfinte, din Cristelec, din Mălădia, din Bădăcin, din Curitău, Șimleu etc. Au ajutat la mărturisire, Rev-ssimul vicar al Șimleului, Cupcea, P. Modi, P. Prof. Dragoș, P. Vetișan Ilie, în frunte cu Rev. P. Prot. Costea, parohul local. S'au cuminecat 791 de persoane.

3. În zilele 17 seara, 16, 19, 20 și 21 Noembrie au avut loc Sfintele Misiuni în satul Blaia, Protopopiatul Tășnad. Au venit cu procesiune, pentru a lua parte la Misiuni, Credincioșii din Silvaș. Mulți credincioși au fost și din Cean și Sărănad. Au ajutat la mărturisiri P. Nemeș Ioan P. Neculai Câmpian, Rev-ssimul Protopop Cupșa și P. local Ioan Ghițiu. Sfintele Misiuni s'au încheiat cu o solemnitate deosebită, deoarece s'a sfințit, spre amintire o cruce frumoasă de piatră. Această cruce, conform împuternicirilor, pe cari le au Preoții franciscani dela sfântul scaun, a fost înzestrată de către P. Misionar cu *Indulgență deplină* în ziua când s'a sfințit și în fiecare aniversare a sfințirii, precum și în ziua Aflării sfintei cruci, 3 Maiu, și Înălțării ei, 14 Sept. Această indulgență se dobândește de toți aceia cari, mărturisii și cuminecați, se vor ruga cu un tatăl nostru, o Născătoare și un Mărire, după intențiunea sf. Părinte. Această cruce a fost înzestrată cu *300 de zile Indulgență*, pentru toți credincioșii, cari, cu inima călă de păcate, vor zice înaintea crucii de cinci ori Tatăl nostru, Născătoare și Mărire. Cine prețuște Indulgențele, înțelege prea bine ce mare dar e acesta pentru credincioși.

La aceste sf. Misiuni s'au apropiat de sfânta Masă al cuminecării 693 de persoane.

4. Credincioșii din Aghireș, Protopopiatul Zălaului, s'au bucurat de marile foloase ale sf. Misiuni dela 2—6 Decembrie. Au luat parte la Misiuni credincioșii din filia Fetindea și din împrejurimi. La mărturisiri au ajutat Rev-ssimul Arhidiacon Grațian Flonta, Rev-ssimul Protopop Ghilea, P. Cadar Alexandru, P. Liviu Trușăș, și Preotul local. S'au cuminecat 709 persoane.

În seara zilei de încheiere, la cererea Reverendissimului Domn Protopop Ghilea, P. Misionar, Dr. Dominic Neculăeș a ținut o conferință, despre *Adevărata Cultură*, intelectualilor din Zălaul, în sala Prefecturii. A luat parte toată intelectualitatea zălăoană în frunte cu Domnul Prefect al Jud. Sălaj.

Cu Misiunile din Aghireș se încheie seria Misiunilor sacre din acest an, ținute de către Misionarul diecezan: Au o serie de 15 localități cu un număr de 9026 de cuminecări.

Bunul Isus să-și întindă cât mai mult stăpânirea asupra inimilor, și astfel oamenii să nu mai rățacească după amăgelile patimilor.

— **FAPT EPOCAL**, În urma intervenției Prea Fericitului nostru părinte Papa Pius XI, făcută pe calea Nuntiatului Apostolic, țările beligerante Bolivia și Paraguay au încheiat un armistițiu dela ora a 22 a zilei de 24 până la aceeași oră a zilei de 25 Decembrie 1932. Sfântul Părinte a însărcinat pe cei doi nuntii să arate mulțumirea sa pentru ascultarea propunerii făcute, în credința că armistițiu încheiat va fi preluul unei împăcări trainice, pe care o cere dela Christos, împăratul păcii.

Cărți, reviste și ziare

— **ISUS. 33—1933.** Întru pomenirea a 1900 de ani dela moartea Lui, Beiuș, Format 8, pagini 160, preț 70 lei.

Părinții asomplioniști au scos un frumos volum închinat nemuritorului împărat al veacurilor, cu prilejul apropiatei aniversări de 1900 ani dela proslăvirea lui pe Golgota. Un început de enciclopedie cristologică românească. Iată capitolele mai de seamă: Rosiul omăgiului, Isus în fața istoriei și a rațiunii, Isus în amândouă testamentele. În dogmatică. În liturgica și pietatea creștină. Isus în Țara Românească, Isus în viața morală a oamenilor. Isus în artă. Isus în literatura națională. Numele colaboratorilor (PP. SS. Cisar, Nicolescu și Suciu; N. Brnzeu, I. Georgescu, Iosif Froilo, N. Lupu, Marla Bibescu, G. Simu, ș. a.) încă e o garanție de valoare contribuțiilor. Sunt caracteristice și ilustrațiile. O aleasă lectură pentru întreg anul ce începe.

— **Curentul**, marele ziar din capitală de sub direcția d-lui Pamfil Șecaru, a avut buna inspirație să se adreseze mai multor fruntași ai vieții noastre publice pentru amintiri de Crăciun. S'a adresat și câtorva episcopi, astfel PP. SS. LL. Roman Ciorogariu, Gr. Comșa și N. Ivan dintre cei ortodocși, apoi Dr. Iuliu Hossu și Dr. Valeriu Traian Frențiu dintre cei uniți. Acesta din urmă publică sub titlul „*Întâiul Crăciun Românesc*” o frumoasă pagină de memorii relativ la întiriparea stăpânirii românești în Bănat și în deosebi la Lugoj. Vom reveni.

— **Adevărul** din 25 Decembrie 1932 aduce o lungă și tânguitoare scrisoare a d-lui N. Iorga, cu prilejul unei întâmpinări, făcută în acel ziar de d-l Prof. I. Georgescu relativ la o dare de seamă a sa, publicată în Revista Istorică N-le 7—9 din 1932, asupra ediției III-a „*Istoriei bisericești creștine universale*, cu deosebită privire la trecutul Bisericești românești unite cu Roma”. D. Iorga se plânge că e nedreptățit de publicul nostru ignorant și ingrăt nu numai în politică, ci și în știință. Oamenii de rea credință caută să distrugă opera săvârșită de D-sa timp de 40 de ani, pe care, așa pretinde autorul scrisorii, o admiră toată străinătatea. Din nenorocire, însă, nu e așa. Opera d-sale nu e admirată, în întregime și fără rezerve, de străinătate, și cu atât mai puțin de noi, cari zi de zi constatăm cusururile ei. Iată, de pildă, chiar în scrisoarea din chestiune afirmă că discursurile papei Urban II rostite în sinoadele din Clermont (1095) și Piacența la începutul a. 1096 sunt posterioare primei cruciate conduse de Goltfried de Bouillon în 1096, la sfârșit. De când e cinci posterior lui șase? Și de când e o lucrare lipsită de valoare științifică, numai fiindcă se întemeiază pe articole bine informate din vaste enciclopedii moderne sau pe neîntrecute monografii tipărite înainte cu zeci de ani? De ce e, în concret, lipsită de autoritate cartea lui Schmid despre istoria pedagogiei dela 1861? Numai fiindcă nu convine teoriei d-lui Iorga? Și de când sunt Huss, Machiavelli, J. J. Rousseau ș. a. figuri „nobile”, vrednice de respectul nelimitat al posterității? Ce să mai zicem apoi de tonul d-lui Profesor N. Iorga care își numește adversarul „energumen răsărit dela Blaj la Constanța”? Ar mai fi multe de zis, dar autorul scrisorii spune din cuvânt în cuvânt: „*Ceții, vă rog, darea mea de seamă obiectivă și cuviincioasă — deși avea dreptul să nu fie — și vă veți convinge*”. Cum să mai discuți cu un om, care crede că are dreptul de a nu fi — lăsam la o parte buna cuviință — obiectiv, adevărat, decât de a recunoaște sau nu, după plac, adevărul?! Ca și când noi am fi suveranii adevărului, pe când, în realitate, suntem slugile lui smerite! Fiindcă D-Sa a făcut carieră, pe vremuri, între altele și grație științei sale nemțești, îi amintim vorba: *Es ist das Fluch der bösen Tat*. (E blestemul faptei rele).

